

Sabiedrības veselības pamatnostādnes 2021.-2027.gadam: pieejamāki, kvalitatīvāki pakalpojumi un labāka veselības pratība

Publicēts: 24.05.2022.
Atjaunināts: 29.06.2022.

[Informācija presei](#)

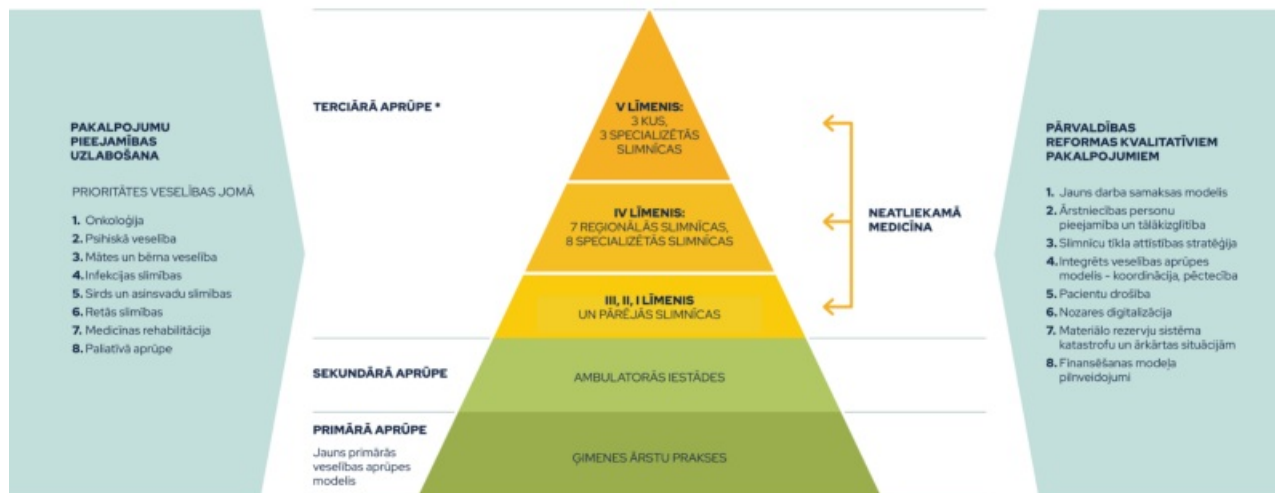
Lai uzlabotu Latvijas iedzīvotāju veselību, turpmākajos gados plānots strādāt vairākos virzienos, gan uzlabojot veselības aprūpes pakalpojumu pieejamību un kvalitāti, gan veicinot izpratni par cilvēka paša atbildību par savu veselību.

Šodien, 24.maijā, valdība atbalstīja vienu no galvenajiem veselības nozares politikas plānošanas dokumentiem - Sabiedrības veselības pamatnostādnes 2021. - 2027. gadam*, kas izstrādātas kopā ar nozari un citām ministrijām.

☞ “Nākamajām valdībām un ministriem ir dots skaidrs uzstādījums - 2027. gadā veselības nozares finansējumam indikatīvi ir jāsasniež 6% no IKP jeb 2,5 miljardi eiro. Kā mēs visi zinām, bez ievērojama papildu budžeta finansējuma palielinājuma veselības nozarei panākt kvalitatīvākus un pieejamākus veselības aprūpes pakalpojumus nebūs iespējams. Būtiski, ka pamatnostādņu apstiprināšana ļaus daudz straujāk virzīties uz priekšu arī ar citiem tām pakārtotiem un ilgi gaidītiem darbiem un plāniem, tostarp uzlabojot onkoloģijas pakalpojumus, stiprinot primāro aprūpi, ieviešot jauno medicīnu atalgojuma modeli, uzlabojot reto slimību jomu un sakārtojot digitālo veselību,” uzsver veselības ministrs Daniels Pavļuts.

Sabiedrības veselības politikas mērķis ir uzlabot Latvijas iedzīvotāju veselību, pagarinot labā veselībā nodzīvoto mūžu, novēršot priekšlaicīgu mirstību un mazinot nevienlīdzību veselības jomā.

SABIEDRĪBAS VESELĪBAS PAMATNOSTĀDNES 2021.–2027. GADAM

* Terciārā veselības aprūpe – augsti specializēti veselības aprūpes pakalpojumi, kuras specialitātes ārstniecības iestādēs nodrošina viena vai vairākas kādā slimību profilā specializējusies ārstniecības persona ar papildus kvalifikāciju.

Līdz 2027. gadam ir izvirzīti konkrēti sasniedzami rādītāji:

par četriem gadiem vīriešiem un par trim gadiem sievietēm palielināt veselīgi nodzīvoto mūža gadu skaitu (2027. gadā sasniegt 55 gadus vīriešiem un 57 gadus sievietēm);

par 15% samazināt potenciāli zaudēto mūža gadu rādītāju;

palielināt vidējo paredzamo mūža ilgumu** - vīriešiem par 1,8 gadiem un sievietēm par 1,2 gadiem.

Lai šādu mērķi sasniegtu pamatnostādnēs noteikti 5 rīcības virzieni:

veselīgs un aktīvs dzīvesveids;

infekciju izplatības mazināšana;

uz cilvēku centrēta un integrēta veselības aprūpe, kas ietver zāļu un veselības aprūpes pakalpojumu pieejamību, veselības aprūpes pakalpojumu koordinēšanu un pēctecību un pacienta un viņa ģimenes iesaisti veselības aprūpē;

cilvēkresursu nodrošinājums un prasmju pilnveide;

veselības aprūpes ilgtspēja, pārvaldības stiprināšana, efektīva veselības aprūpes resursu izlietošana.

Katrs no rīcības virzieniem paredz konkrētus soļus mērķa sasniegšanai. Tā kā neveselīgs dzīvesveids - mazkustīgums, smēķēšana, alkohola lietošana, nesabalansēts darba un atpūtas režīms ir daudzu slimību riska faktors, tiks veicināta iedzīvotāju atbildīga rīcība pret savu veselību, īstenojot pasākumus, kas motivē un māca dzīvot veselīgi.

Plānots turpināt uzlabot psiholoģiskās palīdzības un psihiskās veselības aprūpes pakalpojumu pieejamību. Iedzīvotāju psihoemocionālais stāvoklis ir pasliktinājies, pieaug cilvēku skaits, kuri izjūt stresu, sasprindzinājumu un nomāktību, un Covid-19 izplatības sekas šo situāciju vēl vairāk pastiprina.

Onkoloģiskās slimības aizvien ir starp izplatītākajām hroniskajām slimībām un ir otrs biežākais nāves iemesls Latvijā. Onkoloģija veselības nozarē noteikta kā prioritāte, kur būtiska riska faktoru mazināšana, agrīna diagnostiska, savlaicīga un efektīva ārstēšana un atbilstoša dinamiskā novērošana. Prioritārie rīcības virzieni līdz 2027. gadam ir onkoloģisko pacientu reģistra attīstīšana, valsts organizētā skrīninga uzlabošana, pacienta ceļu izveide, diagnostikas uzlabošana, personalizēto medicīnas pakalpojumu attīstīšana

un Nacionālā vēža centra izveide.

Mirstība no sirds un asinsrites sistēmas joprojām ir galvenais priekšlaicīgas mirstības cēlonis tāpēc nepieciešams turpināt veicināt savlaicīgu diagnostiku un ārstēšanas uzsākšanu, risināt stacionārās aprūpes kvalitātes jautājumus un uzlabot ārstēšanas pēctecību pēc izrakstīšanas no stacionāra. Tāpat pamatnostādnes paredz uzlabot hroniski slimo pacientu veselības aprūpes koordinēšanu, reto slimību pacientu veselības aprūpi, paliatīvās aprūpes pieejamību, kā arī pakalpojumu pieejamību un kvalitāti citās veselības aprūpes jomās.

Plānotas arī rīcības efektīvākai infekcijas slimību izplatības ierobežošanai, un iedzīvotāju vakcinācijas aptveres pret slimībām, ko var novērst ar vakcināciju, palielināšana, veicinot sabiedrības izpratni par vakcinācijas lomu infekciju izplatības ierobežošanā un vakcinu drošības jautājumiem. Tāpat paredzēts stiprināt infekcijas slimību epidemioloģiskās uzraudzības dienestu efektīvai reaģēšanai slimību uzliesmojumu gadījumos, tostarp ieviešot digitālus risinājumus, un pilnveidojot starpinstitucionālo sadarbību.

Uzmanība tiks pievērsta arī digitāliem risinājumiem, kuru izmantošana veselības aprūpē ir iespējama daudz plašāk nekā tā ir šobrīd. Piemēram, lai uzlabotu veselības aprūpes pakalpojumu pieejamību iedzīvotājiem, īpaši attālos reģionos, jāattīsta valsts apmaksāti attālināti veselības aprūpes pakalpojumi jeb telemedicīnas pakalpojumi. Tāpat paredzēts uzlabot veselības nozares digitālo risinājumu pārvaldību, izveidojot nozares IKT kompetences centru.

Lai sasniegtu Nacionālajā attīstības plānā 2021.-2027.gadam izvirzītos mērķus sabiedrības veselībā, tai skaitā uzlabotu veselības aprūpes pakalpojumu un zāļu pieejamību iedzīvotājiem, nepieciešams stiprināt veselības aprūpes sistēmu. Īpaši būtiski panākt, ka pieaug nodarbināto ārstniecības personu īpatsvars valsts apmaksāto veselības aprūpes pakalpojumu sniegšanai un notiek līdzsvarota ārstniecības personu paaudžu nomaiņa. Viens no konkrētiem uzdevumiem šajā jomā - ieviest jauno ārstniecības personu darba samaksas modeli.

Pamatnostādnes iekļauto pasākumu realizācija saistās ar nozīmīgu papildu finansējuma piešķiršanu veselības nozarei, 2027.gadā nozares finansējumam sasniedzot 6% no iekšzemes kopprodukta jeb 2,5 miljardus eiro. Līdz ar Sabiedrības veselības pamatnostādņu – kā galvenā politikas plānošanas dokumenta apstiprināšanu valdībā, apstiprināšanai Ministru kabinetā tiks virzīti citi saistītie plānošanas dokumenti: Plāns 2022. – 2024. gadam onkoloģijas pakalpojumu uzlabošanai, Plāns 2023. – 2025. gadam psihiskās veselības aprūpes pakalpojumu uzlabošanai, Digitālās veselības stratēģija 2022.-2027. gadam, Plāns 2023. – 2025. gadam reto slimību jomas uzlabošanā, Plāns 2023.-2027.gadam HIV infekcijas, seksuālās transmisijas infekciju, B un C hepatīta izplatības ierobežošanai, Veselības aprūpes pakalpojumu un profilakses pasākumu uzlabošanas plāns alkoholisma un narkotisko vielu lietošanas izplatības mazināšanas jomā 2023.-2025.gadam u.c.

Plašāk ar plānoto var iepazīties dokumentā *"Sabiedrības veselības pamatnostādnes 2021. - 2027. gadam"*, kas pieejams te:

https://tapportals.mk.gov.lv/legal_acts/746a6c77-a9f4-4182-9084-e4ab10484b2e

* Sabiedrības veselības pamatnostādnes ir vidēja termiņa politikas plānošanas dokuments, kas nosaka Latvijas sabiedrības veselības politiku 2021.- 2027. gadā. Pamatnostādnes izstrādātas, lai turpinātu iepriekšējos gados īstenoto sabiedrības veselības politiku, nodrošinātu iepriekšējos plānošanas periodos veikto ES fondu ieguldījumu pēctecību veselības nozarē, kā arī aktualizētu jaunus izaicinājumus. Pamatnostādnes nosaka sabiedrības veselības politikas mērķi, rīcības virzienus un uzdevumus, lai nodrošinātu NAP2027 noteikto mērķu sasniegšanu.

** Jaundzimušo vidējais paredzamais mūža ilgums ir gadu skaits, kādu vidēji nodzīvotu attiecīgajā gadā dzimušie, ja viņu turpmākās dzīves laikā mirstības līmenis katrā vecumā paliktu tāds pats, kāds tas bija dzimšanas gadā.

<https://www.vm.gov.lv/lv/jaunums/sabiedribas-veselibas-pamatnostadnes-2021-2027gadampieejamaki-kvalitativaki-pakalpojumi-un-labaka-veselibas-pratiba>